



Decisiones Sacramentales, Theologicæ, Canonicæ, & Legales

In Quibus Tota materia Sacramentorum, Theologiæ Moralis, Juris Canonici, & Quæstiones plurimæ Juris Civilis explicantur, dilucidantur, & traduntur, Eruditionibus, Historiis, & Exemplis adornatæ ; Opus Episcopis, Vicariis, Parochis, Confessariis, aliisque Studiosis utile, ac jucundum In Libris novem ...

Via Lactea Sive Institutiones Iuris Canonici

Chiericato, Giovanni Maria

Augustæ Vindelicorum, 1730

Tit. XXVIII. De Institutionibus, & Jurepratronatus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94613](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94613)

TIT. XXVIII.

De Institutionibus, & Jure Patronatus.

Cum duo sint modi, quibus inferiora Beneficia conferuntur, Collatio, & Institutio, & supra tractatum sit de Collatione, nunc agendum de alio modo venit, nempe de Institutione: quæ tunc propriè locum habet, quando conferuntur Ecclesiæ, in quibus aliquis jus habet. Et pro tituli expeditione videbimus:

1. Quid sit Institutio?
2. Quid sit Jus Patronatus?
3. Qui possint Jus Patronatus habere?
4. Quomodo Jus Patronatus constituatur?
5. Quomodo Jus Patronatus Laicorum alteri acquiri possit?
6. Quomodo Jus Patronatus conferatur?
7. Quomodo amittatur?

Quò ad Primum. Institutionis nomen æquivocum est, ut in *Gloss. prima, hic*. Sed in casu nostro significat collationem necessariam, quæ fit ab Episcopis in præsentationibus ab inferioribus factis, per quam collationem approbatur factum illorum: ut not. in *c. Post Electionem, de Consecr. Prab. in 6.* Et similis est collationi, quia qui confert, seipsum non potest instituere, ita nec is, qui se præsentat. *S. Sunt autem, hoc, tit. c. Didicimus, 24. quæst. 1.* Item sicut non conferuntur Ecclesiæ vacaturæ, item nec Jus Patronatus. *S. Item, hic, cap. Constitutus, & c. fin. de Conc. Prab.* Differunt verò Collatio, & Institutio, quia Capitulum, quod non potest conferre beneficia, quorum Collatio ad Episcopum pertinet, potest Sede vacante instituere, præsentatos. *S. Dissimiles, h. t. c. Illa, extr. de Sede Vacante.* Insuper collatio ad ordinarios, & Ecclesiasticos pertinet, Præsentatio verò, & Jus Patronatus etiam ad Laicos *c. 2. & 3. de Jure Patronat.*

Quò ad Secundum. Jus Patronatus terminus est etiam Juris Civilis, & Juris Canonici. Secundum Jus Civile significat Jus, quod habet quis in personam manumissam, *tot. tit. de Jure Patron.* Secundum Jus Canonicum est Jus præsentandi Clericum ad Ecclesiam vacantem, ex gratia concessum ei, qui consentiente Episcopo, vel fundavit, vel construxit, vel dotavit Ecclesiam. *S. I. cum seq. h. t. c. Filiis, c. Pia mentis, 16. quæst. 7.* Sunt qui describunt Jus Patronatus dicentes: Ut sit Jus honorificum, onerosum, & utile competens alicui in Ecclesia, pro eo quod Diocesani consensu Ecclesiam fundavit, construxit, & dotavit, vel ipse, à quo causam habuit solus, vel alio concurrente. Ita Tolos. in tractat. de Jure Patron. c. 4. lib. 17. num. 1. Et dicitur Ecclesiasticum, quia spirituali est annexum, *c. Quando, extr. de Judic.* Et hinc est, quod de per se non potest vendi, *c. Ex litteris, c. Cum secundum, eod. f. Sed si quis, h. t.* Sed bene transit cum universitate bonorum, dictis Jurib. & notatur in *d. c. Cum secundum.*

Quò ad Tertium. Hiregula constituenda est generalis, posse Jus Patronatus à quocunque sive Clerico, sive Laico haberi, nisi forte speciali ratione quis prohibeatur, ut sunt, qui propter delictum damnati fuerunt, veluti propter crimen hæresis, aut aliud simile delictum, *c. In quibusdam f. fin. extr. de Hæret. c. Si quis deinceps, c. Quisquis, 17. quæst. 10.* Ibi enim in Ecclesia Jus aliud habere non possunt, *d. c. Didicimus.* Ne-

que quod ad hoc distinguitur inter masculos, & fœminas; eo quod indistincte, & masculi, & fœminæ hoc Jus habere possunt, quod sæpe evenit, ut quando fœminæ hæredes existunt, quoniam tunc cum universitate bonorum habent etiam Jus præsentandi, quod ad defunctum pertinebat. Abb. in *Rubric. & in c. 1. de Jure Patron.*

Quò ad Quartum. Tria potissimum existunt, quæ Jus Patronatus constituunt, Aedificatio, Dos, & Fundatio, *d. c. Pia mentis, cap. Filiis 16. quæst. 7.* Probatur in *c. Nemo, in Concil. Trid. sess. 14. de Reformat.* & est rex. in *f. Constituitur, hoc tit.* Etenim si quis, consentiente Episcopo loci, ac servatis servandis, Ecclesiam construxerit, Jus Patronatus acquirit, *c. Nobis, de Jure Patronat.* similiter si quis Ecclesiam non construxerit, vel ædificaverit, sed Ecclesiæ jam ædificatæ redditus assignaverit de Patrimonio proprio, ad hoc ut possint in Ecclesia divina, quotidianis temporibus, celebrari officia, acquirit quasi in remunerationem Jus Patronatus, *c. Nemo, de Consecrat. d. 1. c. Ad audientiam, de Eccl. repar. vel. aedific.* Vel tandem, qui fundum tradiderit his, qui Ecclesiam ædificare volunt, ad hoc ut ibidem Ecclesia constituatur, Jus Patronatus similiter acquirit, ut ibid. dicitur.

Quò ad Quintum. Duobus modis Jus Patronatus postquam est apud Laicos in alios transfertur: Vel titulo universalis, vel titulo singulari. Si titulo particulari debet gratis transferri, quo casu requiritur assensus Episcopi, nisi in locum religiosum transferatur, vel ei, qui Compatronus est *cap. Ex insinuatione, & Gloss. ibid. extr. de Jure Patron. c. Unic, de Jure Patron. in 6.* Vel transfertur titulo universalis, quo in casu non gratis transferri potest; sed tunc non consideratur de per se, sed veluti quoddam in universitate comprehensum, *c. Ex litteris, de Jure Patron.* Rursus acquiritur Jus Patronatus inter vivos, & per actum inter mortuos. Per actum inter vivos veluti donatione, cessione gratis facta, aut simili modo. Per actum inter mortuos, veluti ex successione ab intestato, vel ex Testamento, quando quis succedit ei, qui Jus Patronatus habet, *cap. 1. extr. eod. de Jure Patron.* Goffred. in tit. de Jure Patron. n. 7. Ubi etiam dicit, quod mutatur cum alio spirituali, *c. Nemini, 16. quæst. 7.* Unum tamen moneo, quod Jus Patronatus transit in filios, si sunt hæredes, alioquin in hæredem institutum, Abb. in *c. 1. num. 2. extr. de Jure Patron.*

Quò ad Sextum. Vacante Ecclesia illud in primis observatur, ut de Oeconomo provideatur. *cap. Charitatem 12. quæst. 2.* deinde ut omnes, qui jus habent præsentandi, vel habere credunt (etenim & istorum præsentatio rata est, *c. 9. sess. 25. de Reform. in Concil. Trid. f. Interdum, hic.*) præsentent; & si forte inter se dissentiant, ille præfertur, qui à majori parte est præsentatus: *S. Et si forte, inf. eod. c. Si forte dist. 63. & c. Quoniam, ead.* Præterea præsentatio fit Episcopo, quia si alteri facta esset, nulla foret, *c. 13. sess. 14. de Reform. in Concil. Trid. & sess. 24. c. 28.* Qui quidem Episcopus tenetur præsentatum idoneum admittere, & instituere, ut in *d. c. 9. & notat in c. Quamvis, de Rescript. lib. 6.* Et si forte contingat, ut Patroni inter se non consentiant, potest Episcopus Patronos ad concordiam revocare interdicens divina. Tempus verò præsentandi est quadri-mestris respectu Laicorum, vel semestris respectu Cleri.

Clericorum, *cap. Unic. eod. in 6. §. Sunt tamen, hoc tit.* Accedat, necessarium esse, ut presentent idoneos, alioquin presentatio nulla diceretur, *c. Cum dilectus, & ibi notat. de Jur. Patron.* Illud tamen verum est in Laico, ut possit unum, deinde alterum presentare. *d. §. Sunt tamen.* Sed hoc casu Episcopus eligit pro Arbitrio. *Goffr. in Rubr. de Jur. Patron. num. 4.*

Quò ad Postremum. Quatuor potissimum modis Jus Patronatus amittitur. Destructione Ecclesie; veluti si Ecclesia igne, vel terræmotu corruerit. Cessione, veluti si quis habens Jus Patronatus, ipsi Ecclesie hoc Jus cesserit, *c. Unic. de Jure Patr. in 6.* Constitutione Collegii, veluti si, Patrono consentiente, sine reservatione, Juris Patronatus, Ecclesia ipsa collegiata efficiatur, *d. c. Nobis, de Jur. Patr.* Ac tandem amittitur Jus Patronatus propter delictum, veluti si Patronus hæreticus evaserit, Rectorem Ecclesie interfecerit, ac simile delictum perpetraverit, *c. Si quis deinceps, & c. Quisquis. 17. q. 14. & isti quatuor modi traduntur in §. Penult. & ult. hoc tit.*

T I T. XXIX.

De Clericis non residentibus.

Quoniam facta provisione, vel per Collationem, vel per Institutionem, tenentur Clerici residere in Ecclesiis, ad quas assumuntur, ob id iste titulus subjicitur, in quo videbimus:

1. Quid residere significet?
2. Quando Clerici non residentes excusentur?
3. Quando non residentes puniantur?

Quò ad Primum: Residere nihil aliud significat, quam in loco permanere, in quo quis Ecclesiam obtinuit, itaut Ecclesie deservire possit: Et è contra non residere est propriam deserere Ecclesiam, alioquin vagari. *Gloss. in c. Nonnulli, extr. de Cleric. non resident.*

Quò ad Secundum. Illud primo loco sciendum est, quòd quotiescunque quis beneficium obtinet, debet personalem residentiam præstare, *c. 2. sess. 6. in Concilio Trident. de Reform.* Quòd si electus fuerit, qui non potest residere, & electus privatur beneficio, & eligentes puniuntur, *c. Quia nonnulli, c. Relatum, & tot. tit. extr. de Cleric. non resident, §. 1. hoc tit.* Modò si quis Romanæ Curie seu Pontifici deserviverit, seu proprio Episcopo, etiamsi non resideat, excusatur. *§. Juste, hoc tit. c. Dilectus, eod. & per Abb. in c. Olim de V. S. c. De cetero, eod. tit.* Insaper excusatur ille, qui causam Ecclesie in alio loco defendit, *c. Ex parte. 2. eod.* Quemadmodum & ille, qui abest studiorum causa, quo casu quinquennium conceditur, *c. Fin. de Magistr. in Concil. Trident. sess. 5. c. 1. de Reform.* Abb. in c. tua, & in c. Licet, extr. eod. Excusantur & illi qui inimicitia, vel infirmitate residere non potuerint, *c. Relatum, c. Inter, extr. eod.* Causas autem obiter enumerat Conc. Trid. sess. 23. c. 1. de Reform. his verbis: Nam cum Christiana charitas, urgens necessitas, debita obedientia, atque evidens Ecclesia, vel Reipublica utilitas aliquos nonnunquam abesse postulent, & exigant, &c.

Quò ad Postremum. Qui non resident, & non sunt excusati ex causa legitima, puniuntur, itaut si per sex menses à propria Ecclesia abfuerint, fructuum portio adimatur eis, quæ erit

quarta pars, & si creverit contumacia per alios sex menses, alia quarta fructuum privetur, *d. c. 1. sess. 6. de Reform. in Concil. Trident.* Quinimò si quis habet dignitates in Cathedralibus Ecclesiis, & ultra tres menses alibi sine indultu moratur, dimidia fructuum portione privatur, & si creverit contumacia, tunc omnes fructus auferuntur, *sess. 24. cap. 12. de Reform. in Concil. Trid.* Immo semestre tempus videtur coarctatum usque ad tres menses ad summum, *c. 1. de Reform. sess. 23. in Concil. Trid.* Accedat quòd illi, qui proprias Ecclesias deferunt, licentia non obtenta, privantur quotidianis distributionibus, *c. 3. de Reform. sess. 22. & peccatum committunt, cap. 1. sess. 23.* Ac tandem si gravis contumacia efficitur, deponuntur, & beneficio privantur, ut in Bulla Pii Quarti de Residentia Pralat. & c. Qualliter, & c. Inter, ibiq. not. extr. de Cleric. non resident. Et de hac materia vide per Navar. in *Manuali, c. 21. num. 121.*

T I T. XXX.

De Regularibus, & Monachis.

Quoniam inter Ecclesiasticas personas Monachi, & Regulares existunt, ob id nunc de hac materia disseritur: Et pro tituli expeditione videbimus.

1. Quis Monachus dicatur?
2. Quis Regularis?
3. In quibus differant?
4. Qui possint ordinari in Monachos, seu Regulares?
5. Quot modis quis fiat vel Regularis, vel Monachus?
6. Qua requirantur, ut quis Monachus fiat?
7. Ad quas teneantur Monasterium ingressi, & quomodo vivere debeant?

Quò ad Primum. Monachi, qui ab unitate, vel solitudine dicuntur, *cap. Monachum. 20. quasi. 1. c. & cupis, & c. Placuit. 16. quasi. 1. illi propriè dici debent, qui virtute regulæ solitarie in Monasterio permanent, nec se prædicationibus immiscunt, ut sunt illi, qui sunt Ordinis S. Benedicti, & qui habent bona in communi, c. Monachus, c. Justa. 16. quasi. 1.* Nec isti propriè Fratres appellantur, sed Religiosi, licet vocabulo latè sumpto, quicunque tria vota emitit, hoc nomine significetur. *Clem. Exivi, de Verbor. Signif. Clem. Unic. de Excess. Pralator. c. Nimis prava, cap. Nimis iniqua extr. de Excess. Pralat.*

Quò ad Secundum. Regulares omnes illi appellantur, qui Regulam aliquam, & tria substantialia vota, Paupertatem scilicet, Castitatem, & Obedientiam in aliqua Religione approbata profitentur, *cap. Ad Monasterium. de Stat. Religios.* Isti enim Regulares habent certum modum Religiosè vivendi, & in hoc differunt à Monachis, qui strictiori vivunt Regula. Vide *Gloss. in Rubr. hoc tit. & secundum Goffredum in Summa hujus tit.* Regulares itaque sunt, qui ad vivendum regulariter, idest sub aliqua certa Regula, & ordine se adstringunt. Undè ex hoc apparet, appellatione Regularium, etiam Monachos contineri, ut hic in princ.

Quò ad Tertium. Differunt in hoc Monachi à Regularibus, quia Monachis, qui dixi, vita magis restricta videtur injuncta. *§. Fugitivos, cum seq. hoc t. cap. Quod Dei timorem, de Stat. Monachor.* Verum his temporibus ista nomina confunduntur.